

H. De negatieve gevolgen van het calvinisme - een overzicht en samenvatting

Het aanvaarden van de vijf Dordtse Leerregels heeft vele negatieve gevolgen. Die worden hieronder beknopt besproken. Vele van de gevolgen zijn al in voorgaande hoofdstukken besproken, dit hoofdstuk is dan ook bedoeld als een samenvatting en overzicht. Voor we aan de bespreking beginnen eerst enkele belangrijke opmerkingen.

(1) Naar de mate waarin het calvinisme doordringt in het denken openbaren zich de negatieve gevolgen

Slechts naar de mate waarin de vijf punten van het calvinisme doordringen in het denken zullen de gevolgen zich openbaren. Sommige mensen belijden wel het calvinisme, maar het is op veel vlakken niet doorgedrongen in hun denken. Als dat het geval is dan merk je minder van de negatieve gevolgen van het calvinisme.

(2) Je ziet in calvinisten twee krachten werken

Aan de ene kant is er de invloed van de vijf punten van het calvinisme met alle negatieve gevolgen. En aan de andere kant is er de invloed van de persoonlijke omgang met de Bijbel, die daar tegen in gaat. De persoonlijke omgang met de Schrift corrigeert (onbewust) in het denken de negatieve gevolgen van de calvinistische leer. Want heel veel in de Schrift gaat in tegen de vijf punten van het calvinisme en tegen de deterministische calvinistische opvatting van de soevereiniteit van God (Zie alle hoofdstukken, plus bijlage A.)

Het vijfpunts calvinisme en de Bijbel zijn als water en olie. Je kunt het niet mengen.

(3) Het duurt een tijd voordat het gehele denken door het calvinisme bepaald wordt

De calvinistische standpunten gaan zo tegen de algemene lijn van de Schrift in en tegen wat een mens intuïtief aanvoelt¹, dat het een tijd duurt voordat het gehele denken er door hervormd is. Daarom zie je bij veel calvinisten een voortdurende verwarrende tegenspraak. Het ene moment spreken ze als calvinist, het volgende moment spreken ze als een niet-calvinist, dan zeggen ze dingen die volgens hun eigen systeem niet correct of totaal onzinnig zijn.

(4) Hoe diep de leer doorwerkt in het denken en het handelen, hangt er vanaf hoe serieus calvinisten de eigen leer nemen

(5) Calvinisten zullen alle hieronder genoemde gevolgen ontkennen!

Bij alle hieronder genoemde gevolgen zullen de calvinisten zeggen: "Dat is niet waar, dat is helemaal geen dwingend gevolg van het calvinisme. Je begrijpt het calvinisme niet." Maar het is eerder andersom, veel calvinisten begrijpen het eigen leerstellige systeem niet.

Hieronder volgt een overzicht van de voornaamste gevolgen.

H.1. Het beeld van God wordt ernstig vertekend

¹ "Leert de natuur uzelf niet" (1 Korinthe 11:14), "Wanneer toch heidenen, die de wet niet hebben, van nature doen" (Romeinen 2:14).

De Bijbel tekent een beeld van God die alle mensen liefheeft. Hij is bewogen over hen. Hij verlangt naar hun behoud. Hij heeft om hun redding mogelijk te maken Jezus gegeven. De deur staat open voor ieder mens. God roept en klopt op de harten. Hij is bedroefd en gekwetst als mensen zijn liefde en het offer van zijn Zoon afwijzen. Als mensen dat doen dan ontbrandt op een bepaald moment zijn toorn. Dan wordt God kwaad en dat terecht. Dan zal Hij hen straffen. De reden waarom mensen in de hel terecht komen is vanwege de schuld van hun eigen zonden, maar vooral omdat ze welbewust en uit vrije wil de redding van God hebben afgewezen.

Maar dat is niet de God van het calvinisme. De liefde van de God van het calvinisme is partijdig. Hij heeft alleen een klein deel van de mensen lief. Uit alle zondaren kiest Hij er willekeurig een aantal uit, die Hij vervolgens onwederstandelijk roept. Hij buigt hun wil om. De rest van de mensen heeft Hij voorbestemd tot een eeuwig verblijf in de hel. Dat stond al vast voor ze geboren werden, voor ze goed of kwaad hadden gedaan. De God van het calvinisme heeft niet het beste voor met alle mensen. Hij heeft met vele mensen het kwade voor. Immers, als je iemand nog voor hij geboren wordt, nog voor hij goed of kwaad heeft gedaan, al bestemd om na een korte tijd op aarde te hebben doorgebracht voor eeuwig gestraft te worden in de hel, dan heb je niet het goede met hem voor.

De God van het calvinisme hanteert een dubbele standaard. Tegen de mensen zegt Hij *"hebt het goede voor met alle mensen"* (Romeinen 12:17), maar Hijzelf doet dat niet.

De God van de Bijbel zegt van Zichzelf dat bij Hem geen aanzien des persoons is. Hij roept ieder mens, Hij heeft zijn Zoon voor alle mensen gegeven, Hij geeft elke mens een werkelijke kans. En Hij zegt van zichzelf dat Hij waarachtig is. Hij meent wat Hij zegt, Hij is recht door zee, Hij bedriegt niet, Hij huichelt niet.

Maar ook dat is niet de God van het calvinisme. De God van het calvinisme is een God van willekeur. Hij beslist soeverein welke van de mensen behouden zullen worden en welke verloren zullen gaan. Vanuit de mens bezien is het een soort loterij. Je kunt als mens alleen maar hopen dat je een prijs wint. God heeft je uitverkoren of Hij heeft je niet uitverkoren. En de God van het calvinisme huichelt. In de Bijbel lezen we dat Hij bewogen pleit bij de mensen dat ze zich zullen bekeren, maar intussen weet Hij heel goed dat ze dat niet kunnen. Hij heeft immers zelf besloten, omdat Hij daar een eeuwig welbehagen in had, om hen het geloof niet te schenken. De tranen van Jezus over Jeruzalem zijn krokodillentranen en zijn verzuchting *"hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels vergadert, en gij hebt niet gewild."* (Mattheus 23:37) komt neer op onoprecht gehuichel. Hoezo verdriet over de inwoners van Jeruzalem die Hem afwezen? Er gebeurt toch precies wat God bepaald heeft. Wat had Jezus anders kunnen verwachten? Die mensen kunnen zich toch niet bekeren, dat kunnen ze alleen als God hen onwederstandelijk roept.

H.2. Het evangelie wordt ontwricht

De vijf punten van het calvinisme ontwrichten niet alleen het beeld van God. Ze ontwrichten ook in ernstige mate het evangelie.

Dit is het Bijbelse evangelie.

"Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem geloof niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe" (Johannes 3:16)

God heeft alle mensen lief. Hij verlangt naar hun behoud. Daarom heeft Hij Zijn Zoon gegeven als het lam van God dat de zonde der wereld wegneemt (Johannes 1:29). Wie zich bekeert en zijn vertrouwen op het offer van Jezus stelt, zal behouden worden. Je kunt tegen een mens zeggen: God heeft je lief, je mag komen, het is voor jou.

Het evangelie volgens de Dordtse leerregels

Het calvinisme heeft een eigen versie van Johannes 3:16, die luidt: *"Alzo lief heeft God 'de wereld van de uitverkorenen' gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat 'een ieder die het geloof van God ontvangt' niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe"*.

Het calvinistische evangelie luidt als volgt. God heeft van voor het begin van de tijd besloten om sommige mensen te redden en anderen niet. De reden waarom Hij de één redt en de ander niet, ligt niet in iets van deze mensen zelf. God heeft niet alle mensen lief, Hij heeft alleen de uitverkorenen lief. Het is te hopen dat je er bij hoort. God nodigt je wel uit tot het behoud, maar je kunt niet komen, dat kun je alleen als God een soeverein en eenzijdig werk in je begint. Als je geluk hebt dan hoor je bij de uitverkorenen en dan buigt God op een bepaald moment je wil om en schenkt Hij je het zaligmakende geloof. Als Hij dat doet dan zul je eerst diep overtuigd worden van zonde. Dan zul je een groot gevoel van schuld tegenover God krijgen en een diep besef van je onmacht om jezelf te redden. En vervolgens zul je dan ervaren dat God de schuld van je afwentelt. Dan zul je merken dat de schuld van je afvalt, alsof er een zware rugzak van je rug afglijdt. Dan ontvang je het zaligmakende geloof. Als je zomaar op Gods uitnodiging ingaat, zonder schuldgevoel en beleving van vergeving, dan bedrieg je jezelf, want dan is dat niet het ware zaligmakende geloof.

Je kunt niet tegen een mens zeggen dat God Hem liefheeft en dat Jezus voor hem gestorven is. Want je weet niet of die persoon uitverkoren is.

H.3. De motivatie om het evangelie te brengen wordt aangetast

Evangelisatie is voor een calvinist het ingeschakeld worden bij het bereiken van de door God uitverkorenen mensen.

Je kunt niet naar je buurman kijken en dan denken: "God heeft Hem lief, er is hoop voor hem, hij hoeft niet verloren te gaan, God wil die mens een kans geven." De consequente calvinist kijkt naar zijn buurman en denkt: "Misschien is hij uitverkoren. Als hij uitverkoren is dan wil God mij misschien gebruiken als instrument in het proces van de onwederstandelijke roeping. Maar aan de andere kant. Als God iemand heeft uitverkoren, dan komt hij er sowieso. Of ik hem nu aanspreek of niet. Maar misschien heeft God voorbestemd dat ik hem het evangelie breng."

H.4. De eenvoud van de stap tot God wordt aangetast

De eenvoud van het evangelie wordt verduisterd. Volgens de Bijbel is het enige wat een mens moet doen om behouden worden, in alle eenvoud, als een kind, ingaan op het evangelie aanbod. Zie hoofdstuk 9.

De calvinist zegt: *"zo eenvoudig is dat niet."* Er moet eerst wat met je gebeuren. Je moet eerst een zondaar worden en daarna vergeving ervaren, dan mag je hopen dat je het ware zaligmakende geloof hebt ontvangen. Je kunt niet zomaar op de algemene roeping ingaan, als je dat doet zonder de vereiste beleving dan is je geloof niet zaligmakend. Daar heeft hij, vanuit zijn calvinistische leerstellingen, natuurlijk ook gelijk in. Zie hoofdstuk 12, punt 12.2.2, voor een bespreking van de calvinistische bekeringsweg.

H.5. Geloofs zekerheid hebben wordt moeilijk

Als je gelooft dat Jezus voor alle mensen is gestorven dan kun je daar op steunen. Dan kun je zeggen: "Ik geloof het, dank U wel Here Jezus, daar vertrouw ik op, daar steun ik op, daar stel ik mijn vertrouwen op." Maar een calvinist kan niet steunen op de feiten uit Gods Woord. Hij weet niet op grond van de Bijbel of het voor hem is. Alleen als hij de kenmerken van Gods onwederstandelijke roeping en de wedergeboorte in zichzelf onderscheid, kan hij weten dat hij er bij hoort. De moeite met heilszekerheid is "ingebakken" in het calvinisme. Het is het logisch gevolg van de kernleerstellingen van het calvinisme. Dit wordt uitgebreid besproken in hoofdstuk 12. Het calvinisme heeft een groot en structureel probleem met geloofszekerheid. Hoe ernstiger mensen de eigen calvinistische leer nemen, des te meer is er de onzekerheid over het behoud.

H.6. De Bijbel en het geloof worden in grote mate absurd

Als het calvinisme gelijk heeft, dan zegt God tegen de mensen: "Kies", terwijl de mensen niet anders dan 'tegen' kunnen kiezen. Hij zegt tegen hen: "Kies, maar ik heb al voor je gekozen." En vervolgens houdt Hij de mensen ook nog eens verantwoordelijk voor hun keuze. Ze hebben geen vrije wil, maar Hij spreekt ze aan alsof ze die wel hebben en Hij houdt hen verantwoordelijk voor hun keuzes. Daar staat als niet-calvinist je verstand bij stil. Het lijkt wel Zen.

God bestemd mensen voor de hel. Daar gaan ze, zonder dat ze een kans krijgen om daar aan te ontsnappen ook met zekerheid naar toe. Hij laat ze geboren worden als zondaar, zodat ze uit zichzelf God niet kunnen zoeken. En Hij laat ze in die toestand tot ze sterven, waarna Hij ze opsluit in de hel. Het calvinisme gelooft in een God die besluit om schepselen te maken met het vooropgezette doel om ze voor eeuwig in de plaats der pijniging op te sluiten. En dat doet God omdat Hij daar een eeuwig welbehagen in heeft, omdat Hij daar voldoening en vreugde aan beleeft, omdat hij daar zijn rechtvaardigheid en toorn over de zonden in verheerlijkt. Dit gedrag gaat in tegen elke betekenis van het woord liefde. De liefde heeft immers het beste met de ander voor. Als je tot het bestaan van iemand besluit met het doel om hem in de hel op te sluiten, dan heb je niet het beste met zo iemand voor, dan heb je het aller-slechtste met die mens voor wat je maar kunt bedenken. En toch beweert de calvinist, terwijl hij dit gelooft, dat God goed is en dat God liefde is. Je hersens kraken bij deze absurditeiten. Bij deze totale omkering van de betekenis van het woord liefde. Sommige calvinisten beweren zelfs dat God **alle** mensen liefheeft, terwijl Hij er een groot aantal soeverein heeft voorbestemd om voor eeuwig te lijden in de hel.

Over het algemeen probeert het calvinisme deze tegenspraken en absurditeiten zo goed mogelijk te verbergen. Voor een aantal voorbeelden van dit soort pogingen, zie bijlage E. Maar als dat niet goed lukt, dan doet het een beroep op het gezag van de Bijbel: "Ja, het is volkomen tegenstrijdig, maar het staat in de Bijbel en daarom geloven we het toch." Die houding van onderwerping aan de Schrift is op zich te prijzen, maar de fout is dat de Bijbel deze absurditeiten niet leert. Zie bijvoorbeeld bijlage A. En de hoofdstukken 1, 2, 3 en 4.

H.7. God wordt de oorzaak van het kwaad

De calvinistische opvatting over soevereiniteit maakt God tot de oorzaak van het kwaad. Het feit dat volgens het calvinisme mensen of engelen geen eigen vrije keuzes kunnen maken, betekent dat God alles wat gebeurt **veroorzaakt**. Ook de boze daden van mensen en engelen.

Alle dingen gebeuren omdat God het zo besloten heeft en omdat God het bewerkt. Als God mensen en engelen geen eigen vrije morele keuzes laat maken, dan betekent dit dat Hij uiteindelijk de oorzaak is van alles wat er gebeurt, inclusief het kwaad. Het maakt God tot de oorzaak van het kwaad, van de zonde².

Dit was de dwaling waar Johannes in zijn eerste brief tegen waarschuwt. Daarom zei Hij *"God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis"* (1 Johannes 1:5). Met andere woorden, het kwaad is niet door God veroorzaakt.

De calvinisten ontkennen dat dit het logisch gevolg is van hun opvatting over de soevereiniteit van God en de wil van de mens. Maar het is de onvermijdelijke conclusie van hun opvatting over de soevereiniteit van God en de wil van de mens. Het is impliciet in hun leer gegeven. Als er maar één echte oorzaak is en die oorzaak is God, dan is God de oorzaak van alles wat gebeurt³.

Nadat het calvinisme de eigen deterministische leer over de soevereiniteit van God heeft uitgelegd, voegt het er aan toe: Maar dat betekent niet dat de mens slechts een "stok of een blok" is. Maar iemand die geen wil meer heeft, is per definitie verworpen tot een stok of blok.

H.8. Het tast het Bijbelse beeld van de mens aan

Het reduceert een mens tot robot, het ontmenselijkt de mens. Een robot doet allerlei dingen, maar heeft geen eigen wil. Een robot is een computer die op een bepaalde manier geprogrammeerd is. Wat de programmeur er in stopt, komt er uit. De calvinistische opvatting over Gods soevereiniteit en de eigen wil van de mens reduceert de mens tot een robot. Want volgens het calvinisme heeft de mens, zeker als het om zijn behoud gaat geen eigen keuze. Hij heeft wel een eigen wil, maar die is door God geprogrammeerd. De mensen die wel geloven, doen dat niet uit eigen vrije wil. Ze doen dat niet omdat ze er zelf in vrijheid voor hebben gekozen. Ze doen dat omdat God hun wil ombuigt door hen onwederstandelijke te roepen. En de mensen die niet geloven zijn daartoe ook door God geprogrammeerd. Ze zijn door God bij hun geboorte op de stand "niet willen" gezet en God heeft besloten om ze op die stand te laten staan.

Het calvinisme ontmenselijkt de mens. Dat komt omdat het ten diepste niet begrijpt waar het God het om te doen was bij de schepping van de mens.

God heeft eerst de hemel en de aarde geschapen. En daarna de planten en de dieren. Maar God kan met deze schepselen niet op persoonlijk niveau communiceren. Hij kan dat wel met de mens, omdat Hij de mens als persoon geschapen heeft. Het persoon zijn is wat de mens tot mens maakt. De persoonlijkheid is onderdeel van het beeld van God in de mens. Daarin lijkt de mens op God. Een persoon heeft zelfbewustzijn, hij weet van zichzelf dat hij er is en wat er in hem omgaat. Hij heeft gedachten, gevoelens en een eigen wil. Zowel God als de mens hebben deze dingen, zijn een persoon.

² Hierin lijkt het calvinisme op de gnostiek en andere monistische wereldbeschouwingen. Er is maar één bron (God), waar zowel het goede als het kwade uit voortkomt. Soms spreekt men over Gods donkere kant. Karl Barth sprak over de besluiten van Gods linkerhand en Gods rechterhand. De linkerhand nam dan het besluit om het kwaad te doen ontstaan. Net als het calvinisme reduceerde Barth God tot louter vrijmacht, soevereiniteit. Een soevereiniteit die zelfs niet gebonden is aan het eigen karakter van God.

³ Dat kun je niet repareren door te spreken over eerste en tweede oorzaken (Westminster Confessie). Want God is tenslotte toch de eerste oorzaak die de tweede oorzaken veroorzaakt. God staat aan het begin van de ketting van oorzaak en gevolg.

Ook na de zondeval draagt de mens in dat opzicht nog steeds het beeld van God (Jakobus 3:9, Genesis 9:6). In de Bijbel lezen we dat God de mens steeds als een verantwoordelijke persoonlijkheid aanspreekt en behandelt.

Liefde is iets wat alleen op persoonlijk niveau kan bestaan. Het impliceert vrije keuze. Gedwongen liefde is geen liefde. God wil een liefdesgemeenschap met de mens. Hij wil de mens opnemen in de liefdesgemeenschap die de Vader, de Zoon en de Heilige Geest hebben binnen de drie-eenheid. Daar nodigt God de mens toe uit. Daarom pleit Hij, daarom waarschuwt Hij, daarom lokt Hij, daarom tuchtigt Hij, maar wat God niet kan en wil doen is een mens zo programmeren dat Hij **automatisch** God lief heeft. Jezus klopt op de deur, Hij wil binnenkomen in ons leven, maar hij forceert de deur niet, de mens moet zelf de deur opendoen.

"Wij hebben lief omdat hij ons eerst heeft liefgehad" (1 Johannes 4:19). Dat was onze vrije reactie op het zien van Gods liefde voor ons. We hebben God niet lief omdat we daartoe geprogrammeerd zijn.

Het calvinisme ontmenselijkt de mens. Het maakt hem tot een pop, tot een marionet, tot een stok en een blok, tot een computer, door te ontkennen dat de mens echte vrije keuzes kan maken.

H.9. De Bijbel wordt voor een groot deel onbegrijpelijk

Dat is het gevolg van de calvinistische opvatting over de soevereiniteit van God. Schepselen hebben volgens die opvatting geen vrije wil. Als dat het geval is, dan blijft alleen de wil van God over als oorzaak van alles wat gebeurt. Zie bijlage A.

God is volgens het calvinisme de uiteindelijke oorzaak van alles wat gebeurt. Ook van de keuzes die mensen maken. En toch zien we God van het begin tot het einde in de Bijbel een beroep doen op de wil van de mens. We zien in de Bijbel dat God en de mens in een persoonlijke relatie staan, ze reageren op elkaar zoals personen op elkaar reageren. Vanuit de calvinistische opvatting over Gods soevereiniteit is dat betekenisloos en nonsens. God die zich laat verbidden, kom nou? Dat is God die een toneelspel opvoert. De mens is uiteindelijk niet meer dan een geprogrammeerde robot. Hij doet altijd precies wat God besloten heeft.

H.10. De Bijbel wordt voortdurend verdraaid

Om de calvinistische uitleg van Romeinen 9, Johannes 6 en Efeze 1 te kunnen handhaven is het calvinisme gedwongen om vele andere Bijbelteksten te verdraaien.

Staat er dat God de wereld liefheeft en dat Hij zijn Zoon voor hen heeft gegeven (Johannes 3:16). Dan veranderen we wereld in "de wereld van de uitverkorenen". Staat er dat God wil dat alle mensen behouden worden (1 Timotheus 2:4). Dat veranderen we dat in dat God beveelt dat alle mensen tot geloof komen. Enzovoorts.

Om de calvinistische uitleg van de teksten over voorbestemming en uitverkiezing te kunnen handhaven, tilt men een groot deel van de Bijbel uit de voegen. Vele Bijbelgedeelten worden verdraaid en verkeerd uitgelegd om ze te laten passen in het calvinistische systeem. Daardoor komt er een bedekking over vele Bijbelgedeelten.

Conclusie

Het consequente vijfpunscalvinisme verstikt het geestelijk leven. Wat een vuur had moeten zijn, wordt gereduceerd tot een vlammetje.

